

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 6 septembrie 2012¹

Cauza C-243/11

RVS Levensverzekeringen NV
împotriva
Statului belgian

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgia)]

„Legislație fiscală — Impozitarea națională a asigurărilor — Articolul 50 din Directiva 2002/83/CE privind asigurarea de viață — Libera prestare a serviciilor — Locul de impozitare — Prestații de asigurare ale unei întreprinderi de asigurare olandeze către asigurați cu reședința în Belgia care la încheierea contractului aveau încă reședința în Țările de Jos”

I – Introducere

1. Aproape că nu este surprinzător faptul că și asigurarea propriei vieți este supusă impozitării. În orice caz, acest lucru este valabil în unele state membre ale Uniunii. Deși alte state membre dau încă dovadă de clemență și renunță la un astfel de impozit, pe piața internă transfrontalieră a asigurărilor de viață a apărut o problemă: cum să se evite denaturarea concurenței care ia naștere ca urmare a impozitării diferite?
2. Prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește o întreprindere de asigurări olandeză care a încheiat contracte de asigurare de viață cu asigurați olandezi. În Țările de Jos, astfel de contracte nu sunt supuse niciunui impozit pe asigurări. Lucrurile sunt diferite în Belgia, țară vecină, unde și-au mutat reședința câțiva asigurați, luându-și cu ei contractele de asigurări de viață, după cum se procedează cu orice bun care prezintă o anumită importanță.
3. Aceste contracte trebuie să fie supuse pe viitor impozitului pe asigurări belgian numai pentru motivul că asigurații și-au schimbat locul de reședință? Dreptul Uniunii oferă în principiu un răspuns și la această problemă. Totuși, legiuitorul Uniunii nu a simplificat lucrurile pentru un practician al dreptului. Prin urmare, trebuie să se clarifice în cele ce urmează în care dintre numeroasele dispoziții prevăzute de dreptul Uniunii în materia asigurărilor se găsește în final răspunsul.

¹ — Limba originală: germana.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

4. Directiva relevantă în prezenta cauză, Directiva 2002/83/CE² (denumită în continuare „Directiva privind asigurarea de viață”), a fost adoptată în temeiul articolului 47 alineatul (2) CE și al articolului 55 CE. În conformitate cu acestea sunt adoptate directivele prin care se urmărește facilitarea accesului la activitățile independente și a exercitării acestora, luând în considerare libera prestare a serviciilor și dreptul de stabilire. Potrivit considerentelor (3) și (5) ale directivei menționate, aceasta urmărește promovarea unei piețe interne integrate pentru asigurări de viață. Conform considerentului (55) al directivei, în acest scop sunt necesare și reglementări fiscale:

„Unele state membre nu supun tranzacțiile din asigurări niciunei forme de impozitare indirecte, în timp ce majoritatea aplică impozite speciale și alte forme de contribuție. Structurile și valoarea acestor impozite și contribuții variază considerabil între statele membre în care sunt aplicate. Este oportun să se prevină existența diferențelor care duc la denaturarea concurenței în domeniul serviciilor de asigurare între statele membre. Sub rezerva unei armonizări ulterioare, aplicarea sistemelor de impozitare și a altor forme de contribuție prevăzute de statele membre în care sunt încheiate angajamentele ar putea remedia problema în cauză și statele membre trebuie să facă aranjamentele necesare pentru a asigura colectarea impozitelor și contribuțiilor în cauză.”

5. În conformitate cu articolul 2 punctul 1 din Directiva privind asigurarea de viață, aceasta se aplică, în esență, contractelor privind asigurarea de supraviețuire și asigurarea de deces, precum și oricărei asigurări de incapacitate de muncă și asigurări de invaliditate legate de un astfel de contract.

6. Titlul IV din Directiva privind asigurarea de viață, intitulat „Dispoziții privind dreptul de stabilire și libertatea de a presta servicii”, cuprinde la articolul 50 următoarele dispoziții cu privire la „impozitele pe prime”:

„(1) Fără a aduce atingere unei armonizări ulterioare, fiecare contract de asigurare se află exclusiv sub rezerva impozitelor indirecte și a taxelor parafiscale privind primele de asigurare din statul membru al angajamentului [...]

(2) Legea care se aplică în cazul contractelor în conformitate cu articolul 32 nu afectează regimul fiscal aplicabil.

(3) Sub rezerva armonizării viitoare, statul membru aplică întreprinderilor de asigurare care acoperă angajamente situate pe teritoriul său propriile dispoziții de drept intern pentru măsuri de asigurare a colectării impozitelor indirecte și a taxelor parafiscale datorate în conformitate cu alineatul (1).”

7. Articolul 1 alineatul (1) litera (g) din Directiva privind asigurarea de viață definește astfel noțiunea „statul membru al angajamentului” utilizată la articolul 50 alineatul (1):

„«statul membru al angajamentului» înseamnă statul membru în care asiguratul are domiciliul obișnuit sau, în cazul în care asiguratul este o persoană juridică, statul membru în care se află unitatea acestuia la care se referă contractul”.

2 — Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață (JO L 345, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 192).

8. Noțiunea „statul membru al angajamentului” este utilizată și în alte dispoziții ale Directivei privind asigurarea de viață. Astfel, articolul 32 alineatul (1) din aceasta cuprinde următoarea dispoziție:

„Legislația care se aplică contractelor privind activitățile menționate în prezenta directivă este legislația statului membru al angajamentului. [...] Cu toate acestea, în cazul în care legislația statului în cauză permite, părțile pot alege legislația unei alte țări.”

9. Și în cadrul capitolului „Dreptul contractual și condițiile de asigurare”, articolul 36 din Directiva privind asigurarea de viață se referă la „informații pentru titulari” și cuprinde următoarele reglementări:

„(1) Înainte de încheierea contractului de asigurare, titularului i se comunică cel puțin informațiile enumerate în anexa III punctul A.

(2) Titularul poliței de asigurare este informat pe întreaga durată a contractului privind informațiile enumerate în anexa III punctul B.

[...]”

10. În anexa III titlul A, printre informațiile care trebuie să fie comunicate titularului înainte de încheierea contractului de asigurare sunt enumerate la punctul (a)14 „informații[le] generale privind regimul fiscal care se aplică tipului de poliță”. În titlul B din anexa III, printre informațiile care trebuie comunicate pe toată durata contractului sunt prevăzute la punctul (b)2 „toate informațiile enumerate la punctele (a)4-(a)12 din titlul A, în cazul unei schimbări a condițiilor de asigurare sau a unei modificări a legislației aplicabile contractului”.

11. Articolele 41 și 42 din Directiva privind asigurarea de viață prevăd anumite obligații în materia [procedurii de] supraveghere legate de desfășurarea unei activități transfrontaliere de către întreprinderile de asigurare. Articolul 41 are următorul cuprins:

„Orice întreprindere de asigurare care intenționează să desfășoare activități pentru prima dată în unul sau mai multe state membre pe baza libertății de a presta servicii informează în prealabil autoritățile competente ale statului membru de origine, indicând natura angajamentelor pe care își propune să le acopere.”

12. Articolul 42 din Directiva privind asigurarea de viață are următorul cuprins:

„(1) În maximum o lună de la notificarea prevăzută la articolul 41, autoritățile competente ale statului membru de origine comunică statului membru sau statelor membre pe teritoriul cărora întreprinderea de asigurare intenționează să își desfășoare activitatea pe baza libertății de a presta servicii:

[...]

(3) Întreprinderea de asigurare poate începe activitatea la data certificată la care i se comunică informațiile prevăzute la alineatul (1) primul paragraf.”

13. În afară de Directiva privind asigurarea de viață, dreptul Uniunii cuprinde și alte directive, care se referă la segmente diferite ale pieței asigurărilor. Astfel, articolul 46 alineatul (2) din Directiva 92/49/CEE³, care, potrivit articolului 2 alineatul (2) din aceasta coroborat cu articolul 2 punctul 1 litera (a) din Directiva 73/239/CEE⁴, nu se aplică asigurărilor de viață, prevede:

„Fără a aduce atingere unei armonizări ulterioare, fiecare contract de asigurare este supus exclusiv impozitării indirecte și taxelor parafiscale asupra primelor de asigurare în statul membru în care este situat riscul în sensul articolului 2 litera (d) din Directiva 88/357/CEE [...]”

14. La articolul 2 litera (d) din Directiva 88/357/CEE⁵, „statul membru în care este situat riscul” este definit în funcție de tipul de asigurare, după cum urmează:

- „– statul membru în care se găsesc bunurile, în cazul în care asigurarea se referă [...] la clădiri și conținutul lor [...];
- statul membru de înregistrare, în cazul în care asigurarea se referă la vehicule [...];
- statul membru în care titularul poliței de asigurare a semnat contractul, în cazul unui contract [...] privind riscurile din cursul unei călătorii sau vacanțe [...];
- statul membru în care titularul poliței de asigurare își are reședința obișnuită sau, în cazul în care acesta este o persoană juridică, statul membru în care este situată unitatea acestei persoane juridice la care se referă contractul, în toate cazurile care nu sunt menționate în mod explicit de liniuțele precedente”.

15. Începând cu 1 noiembrie 2012 toate directivele menționate sunt abrogate de Directiva 2009/138/CE⁶. Articolul 157 din această directivă se referă la „impozitele pe prime” și are următorul cuprins:

„(1) Fără a aduce atingere unei armonizări ulterioare, fiecare contract de asigurare se află exclusiv sub rezerva impozitelor indirecte și a taxelor parafiscale privind primele de asigurare din statul membru în care se află riscul sau este acoperit angajamentul.

[...]”

3 — Directiva 92/49/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind asigurarea generală directă și de modificare a Directivelor 72/239/CEE și 88/357/CEE (A treia directivă privind „asigurarea generală”) (JO L 228, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 53).

4 — Prima Directivă 73/239/CEE a Consiliului din 24 iulie 1973 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind inițierea și exercitarea activității de asigurare generală directă (JO L 228, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 14).

5 — A doua Directivă a Consiliului 88/357/CEE din 22 iunie 1988 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea generală directă, de stabilire a dispozițiilor destinate să faciliteze exercitarea efectivă a libertății de a presta servicii și de modificare a Directivei 73/239/CEE (JO L 172, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 197).

6 — Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO L 335, p. 1); a se vedea considerentul (1) al directivei și articolul 310 alineatul (1) din aceasta.

B – *Dreptul belgian*

16. Pentru perioada de referință în cauza principală, în Regatul Belgiei se aplică un impozit anual asupra primelor de asigurare. În conformitate cu articolul 173 din Codul privind diverse taxe și impozite (*Wetboek diverse rechten en taksen*, denumit în continuare „CDTI”), contractele de asigurare sunt supuse acestui impozit dacă riscul asigurat este situat în Belgia. Potrivit acestei dispoziții, se consideră că riscul este situat în Belgia dacă asiguratul își are reședința obișnuită în Belgia, sau, în cazul în care asiguratul este o persoană juridică, dacă unitatea acestei persoane juridice la care se referă contractul se găsește în Belgia.

17. Pentru asigurările de viață, la articolul 175/3 din CDTI se prevede o cotă specială de impozitare de 1,1 % din prima de asigurare.

III – Acțiunea principală și întrebările preliminare

18. Reclamanta din procedura principală este întreprinderea olandeză RVS Levensverzekeringen NV, care oferă asigurări de viață (denumită în continuare „persoana impozabilă”). Procedura principală se referă la impozitul pe prima de asigurare datorat de persoana impozabilă în Belgia pentru anii 2006 și 2007.

19. Persoana impozabilă a încheiat contracte de asigurare cu mai multe persoane care la momentul încheierii contractelor aveau domiciliul în Țările de jos, dar în anii 2006 și 2007 locuiau în Belgia. Administrația fiscală belgiană consideră că, în temeiul acestor contracte de asigurare, persoana impozabilă datorează pentru anii 2006 și 2007 impozitul belgian asupra primelor de asigurare, în cuantum total de 16 542 de euro.

20. După ce mai întâi a plătit această sumă administrației fiscale belgiene, persoana impozabilă solicită în prezent restituirea sumei, prin formularea unei acțiuni în fața instanței de trimitere. Persoana impozabilă consideră că ar datora impozit în Belgia numai dacă asiguratul ar fi avut domiciliul în această țară la momentul încheierii contractului. Dimpotrivă, în opinia administrației fiscale belgiene, se ia în considerare domiciliul de la momentul plății primei de asigurare.

21. În aceste condiții, *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel*, care a fost sesizată în procedura principală, adresează Curții următoarele întrebări preliminare:

1. Articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață, care prevede la alineatul (1) că, fără a aduce atingere unei armonizări ulterioare, fiecare contract de asigurare se află exclusiv sub rezerva impozitelor indirecte și a taxelor parafiscale privind primele de asigurare din statul membru al angajamentului, iar la alineatul (3) că, sub rezerva armonizării viitoare, statul membru aplică întreprinderilor de asigurare care acoperă angajamente situate pe teritoriul său propriile dispoziții de drept intern pentru măsuri de asigurare a colectării impozitelor indirecte și a taxelor parafiscale datorate în conformitate cu alineatul (1), se opune unor prevederi naționale precum cele de la articolul 173 și de la articolul 175/3 din CDTI, potrivit cărora contractele de asigurare (inclusiv asigurările de viață) sunt supuse unui impozit anual dacă riscul este situat în Belgia, în special dacă asiguratul își are reședința obișnuită în Belgia sau, în cazul în care asiguratul este o persoană juridică, dacă unitatea acestei persoane juridice la care se referă contractul este situată în Belgia, fără a lua în considerare locul unde se află reședința asiguratului la momentul încheierii contractului?
2. Principiile de drept comunitar care rezultă din articolele 49 TFUE și 56 TFUE privind eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor și a serviciilor între statele membre ale Uniunii se opun unor reglementări naționale precum cele de la articolul 173 și de la articolul 175/3 din CDTI, potrivit cărora contractele de asigurare (inclusiv asigurările de viață)

sunt supuse unui impozit anual dacă riscul este situat în Belgia, în special dacă asiguratul își are reședința obișnuită în Belgia sau, în cazul în care asiguratul este o persoană juridică, dacă unitatea acestei persoane juridice la care se referă contractul este situată în Belgia, fără a lua în considerare locul unde se află reședința asiguratului la momentul încheierii contractului?

IV – Aprecieri juridică

A – Interpretarea întrebărilor preliminare

22. Înainte de a aborda răspunsurile la întrebările preliminare, considerăm că este necesară stabilirea domeniului de aplicare al acestora.

23. În ceea ce privește prima întrebare preliminară, Comisia a arătat în mod întemeiat că, în contextul faptelor din acțiunea principală prezentate, această întrebare este formulată prea larg și pentru acest motiv trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive. Astfel, prezenta acțiune nu oferă prilejul de a examina conformitatea regimului fiscal belgian cu dreptul Uniunii într-un mod atât de cuprinzător cum rezultă din formularea întrebării preliminare.

24. Astfel, pe de o parte, în acțiunea principală nu prezintă relevanță problema impozitării contractelor de asigurare în care asiguratul este o persoană juridică. Pe de altă parte, în speță se poate pune numai problema dacă articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață se opune unei anumite reglementări naționale în privința contractelor de asigurare de viață, iar nu în privința oricăror contracte de asigurare. Prin urmare, întrebarea preliminară se referă numai la interpretarea articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață în ceea ce privește contractele de asigurare de viață, iar dintre acestea numai în ceea ce le privește pe cele încheiate de asigurații care sunt persoane fizice.

25. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită, în plus, să se clarifice aspectul dacă anumite libertăți fundamentale se opun reglementării naționale belgiene.

26. În speță trebuie totuși să se țină seama de faptul că articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață reprezintă deja o dispoziție exhaustivă de drept derivat de care depinde legalitatea reglementării belgiene. Prima întrebare preliminară vizează acest aspect. În consecință, reglementarea belgiană nu trebuie să fie evaluată în raport cu libertățile fundamentale consacrate de dreptul primar, ci în raport cu dreptul derivat consacrat la articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață. În cadrul interpretării acestei dispoziții trebuie totuși să se țină seama și de importanța libertăților fundamentale, pentru a se evita o interpretare a articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață care nu este în conformitate cu libertățile fundamentale. Așadar, de aspectele de drept primar ridicate prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare trebuie să se țină seama încă din momentul la care se răspunde la prima întrebare preliminară.

27. Prin urmare, nu trebuie nici să se clarifice aspectul dacă a doua întrebare preliminară este într-adevăr admisibilă ca atare. Astfel cum a susținut în mod întemeiat Comisia, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată de instanța de trimitere nu permite să se stabilească în mod neîndoielnic care dintre libertățile fundamentale dorește aceasta să fie interpretată.

28. Pe scurt, având în vedere considerațiile care precedă, întrebările preliminare trebuie înțelese în sensul că instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață – ținând seama de libertățile fundamentale – se opune unei reglementări naționale potrivit căreia contractele de asigurare de viață sunt supuse unui impozit anual dacă în anul respectiv asiguratul își are reședința obișnuită în statul membru în cauză, fără a se lua în considerare locul unde se află reședința asiguratului la momentul încheierii contractului.

B – Răspunsul la întrebările preliminare

29. Pentru a se răspunde la această întrebare, trebuie să se stabilească modul în care articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață repartizează competențele de impozitare ale statelor membre în privința impozitării primelor de asigurare în cazul asigurărilor de viață.

30. Potrivit articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, „statul membru al angajamentului” are această competență de impozitare. În conformitate cu această dispoziție, contractele de asigurare sunt supuse exclusiv impozitelor indirecte privind primele de asigurare din statul membru al angajamentului. La articolul 1 alineatul (1) litera (g) din directivă, statul membru al angajamentului este definit ca statul membru în care asiguratul își are domiciliul obișnuit. Prezenta procedură a arătat că aceste dispoziții admit, în esență, două posibilități de interpretare.

31. Pe de o parte, este posibilă o interpretare „statică”, conform căreia „statul membru al angajamentului” se stabilește o singură dată, la momentul încheierii contractului. Potrivit acestei interpretări, pe întreaga durată a contractului competența de impozitare revine statului membru în care asiguratul își are reședința obișnuită la momentul încheierii contractului. Această interpretare este susținută de persoana impozabilă și de guvernul estonian.

32. Pe de altă parte, există posibilitatea unei interpretări „dinamice”, potrivit căreia „statul membru al angajamentului” se poate modifica în timp. Astfel, competența de impozitare ar reveni întotdeauna statului membru în care asiguratul își are reședința obișnuită la momentul fiecărei colectări a impozitului pe prima de asigurare. Acesta poate să difere de la o plată la alta a primei de asigurare. Interpretarea dinamică este susținută de guvernul belgian și de cel austriac, precum și de Comisie.

33. Vom arăta în continuare că legiuitorul Uniunii nu a repartizat în mod clar competențele de impozitare în cazul impozitelor pe primele de asigurare (1), dar, luând în considerare libertățile fundamentale, contextul (2) și sensul reglementării (3) conduc totuși la o interpretare statică a articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață.

1. Interpretarea literală

34. Spre deosebire de cele susținute de unele dintre părți, modul de redactare nu oferă un răspuns clar la întrebarea care se pune în prezenta cauză. Acest lucru este valabil nu numai pentru versiunea în limba de procedură, limba olandeză, ci și pentru versiunile în limbile franceză, engleză și germană ale articolului 50 alineatul (1), precum și pentru cele ale articolului 1 alineatul (1) litera (g) din Directiva privind asigurarea de viață, care îl completează. Potrivit modului de redactare a acestora, este clar numai faptul că impozitarea trebuie să se realizeze acolo unde titularul își are reședința obișnuită. În schimb, textele versiunilor lingvistice menționate nu oferă un răspuns la întrebarea esențială, și anume cea referitoare la momentul determinant pentru stabilirea reședinței obișnuite.

35. De asemenea, nici denumirea de stat membru „al angajamentului” nu oferă vreo informație cu privire la acest moment relevant, întrucât acest „angajament” poate fi înțeles nu numai ca *asumarea* unui angajament, ci și ca *existența* unui angajament. Prin urmare, din această formulare nu se poate deduce în mod clar nici că statul membru se stabilește o singură dată la încheierea contractului, nici că statul membru trebuie stabilit din nou pe întreaga durată a contractului.

36. În sfârșit, modul de redactare a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață face referire, de asemenea în mod ambivalent, atât la impozitele privind *primele* de asigurare, cât și la *contractele* de asigurare care sunt supuse impozitării. Așadar, rămâne neclar dacă, potrivit Directivei privind asigurarea de viață, criteriul decisiv este încheierea contractului sau fiecare plată a primei de asigurare.

2. Interpretarea sistematică

37. Cadrul de reglementare al articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață cuprinde însă numeroase dispoziții care ar putea furniza elemente pentru interpretarea acestuia.

a) Colectarea impozitelor pe primele de asigurare

38. Trebuie menționat mai întâi chiar articolul 50 alineatul (3), potrivit căruia asigurarea colectării impozitelor se realizează în temeiul dispozițiilor de drept intern. Statul membru aplică aceste dispoziții întreprinderilor de asigurare care „acoperă angajamente situate pe teritoriul său”. Persoana impozabilă a tras de aici concluzia că, pentru atribuirea competenței de impozitare, criteriul decisiv trebuie să fie momentul încheierii contractului.

39. Totuși, Comisia a arătat în mod întemeiat că formularea aleasă pentru articolul 50 alineatul (3) din Directiva privind asigurarea de viață nu se referă în mod necesar la încheierea contractului de asigurare. Punctul de vedere care trebuie reținut depinde, așadar, de elementul la care se referă sintagma „pe teritoriul său”.

40. Pe de o parte, această sintagmă se poate referi la „acoper[ire]” și prin aceasta să sublinieze locul încheierii contractului. Pe de altă parte, este totuși posibil ca această sintagmă, așadar și stabilirea locului, să se refere la „angajamente”. În această situație, criteriul decisiv ar fi locul în care au fost luate angajamentele respective. În versiunea în limba engleză această posibilitate de interpretare este exprimată și mai clar, versiunea în cauză menționând luarea de angajamente situate într-un stat membru⁷. Locul în care este situat un angajament ar putea fi, de exemplu, locul reședinței obișnuite a asiguratului, însă nu este în mod necesar locul încheierii contractului.

41. Așadar, reglementarea de la articolul 50 alineatul (3) nu pledează nici pentru interpretarea statică, nici pentru interpretarea dinamică a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață.

b) Noțiunea „stat membru al angajamentului” în alte dispoziții

42. Pe de altă parte, modul în care este utilizată noțiunea „stat membru al angajamentului” în alte dispoziții ale Directivei privind asigurarea de viață ar putea fi util pentru interpretarea articolului 50 alineatul (1), întrucât articolul 1 alineatul (1) litera (g) din directivă prevede o definiție unitară a acestei noțiuni pentru toate dispozițiile din directivă.

43. Or, această definiție unitară este asigurată chiar prin faptul că în fiecare dispoziție prin această noțiune se înțelege acel stat membru în care asiguratul își are reședința obișnuită. Cu toate acestea, în cadrul definiției de la articolul 1 alineatul (1) litera (g) din directivă nu este stabilit momentul care trebuie luat în considerare. Așadar, dacă momentul relevant nu face parte din definiție, acesta poate fi stabilit în mod diferit în funcție de dispoziția în care este utilizată noțiunea „stat membru al angajamentului”.

44. Acest lucru este valabil de asemenea în privința reglementării de la articolul 32 alineatul (1) prima teză din Directiva privind asigurarea de viață, citat de persoana impozabilă. Pentru stabilirea dreptului aplicabil contractului de asigurare, această normă ia în considerare „statul[...] membru al angajamentului”. În această privință împărtășim opinia persoanei impozabile, conform căreia nu este posibil să se fi intenționat o interpretare dinamică a acestei dispoziții, potrivit căreia dreptul aplicabil

7 — „[...] each Member State shall apply to those assurance undertakings which cover commitments situated within its territory [...]”.

se modifică atunci când asiguratul își schimbă reședința. Prin urmare, în vederea aplicării articolului 32 alineatul (1) prima teză din Directiva privind asigurarea de viață, „statul membru al angajamentului” ar putea fi acel stat membru în care asiguratul își are reședința obișnuită la momentul încheierii contractului.

45. Având în vedere cele ce precedă, acest lucru nu înseamnă totuși că același moment este relevant în cadrul articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, care trebuie analizat în prezenta cauză. În plus, articolul 50 alineatul (2) din Directiva privind asigurarea de viață prevede că legea care se aplică în cazul contractelor în conformitate cu articolul 32 nu afectează regimul fiscal aplicabil. În pofida faptului că această reglementare trebuie să cuprindă în primul rând cazurile în care părțile aleg o lege diferită în conformitate cu articolul 32 alineatul (1) prima teză din directivă, articolul 50 alineatul (2) subliniază în plus independența dreptului aplicabil și a regimului fiscal aplicabil.

c) Informații cuprinse în contractul de asigurare

46. Directiva privind asigurarea de viață mai conține însă în altă parte o normă cu privire la contractul de asigurare care ar putea furniza un element util pentru răspunsul la întrebările preliminare. Astfel, articolul 36 din directivă prevede că titularilor de polițe trebuie să li se comunice anumite informații înainte de încheierea contractului și pe durata acestuia.

47. Conform articolului 36 alineatul (1) coroborat cu anexa III titlul A punctul (a)14 din Directiva privind asigurarea de viață, înainte de încheierea contractului asiguraților trebuie să li se comunice „[i]nformații generale privind regimul fiscal care se aplică tipului de poliță”. În ceea ce privește regimul fiscal aplicabil, acesta depinde de „statul membru al angajamentului” în sensul articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață.

48. Pe durata contractului asiguraților trebuie să li se comunice, de asemenea, anumite informații în conformitate cu articolul 36 alineatul (2) din Directiva privind asigurarea de viață. Potrivit anexei III titlul B punctul (b)2 din această directivă, în cazul unei modificări a legislației aplicabile contractului, asiguratului trebuie să i se comunice numeroase informații actualizate privind drepturile și obligațiile părților contractante, care trebuiau să îi fie comunicate încă de la încheierea contractului. Din trimiterea respectivă la informațiile care trebuie să fie comunicate la încheierea contractului lipsesc însă tocmai informațiile cu privire la regimul fiscal aplicabil.

49. Din această reglementare reiese că legiuitorul Uniunii nu pare să plece de la premisa că regimul fiscal aplicabil se poate modifica pe durata contractului. Astfel, nu se poate deduce că, deși regimul fiscal aplicabil îi revine o importanță atât de mare încât se numără printre informațiile care trebuie comunicate în mod obligatoriu înainte de încheierea contractului, pe durata contractului nu mai este necesar să se comunice modificarea regimului fiscal aplicabil.

50. Astfel, articolul 36 coroborat cu anexa III la Directiva privind asigurarea de viață cuprinde un indiciu clar cu privire la necesitatea unei interpretări statice a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață.

d) Condiții prealabile desfășurării activității aplicabile în domeniul controlului

51. În plus, în cadrul interpretării sistematice, guvernul estonian a subliniat obligația de notificare ce revine întreprinderilor de asigurare în temeiul articolului 41 din Directiva privind asigurarea de viață. Potrivit acestei dispoziții, este necesară o notificare administrativă care, conform articolului 42 alineatele (1) și (3) din directivă, se numără printre condițiile pentru desfășurarea unei activități în alt stat membru.

52. Cu toate acestea, în opinia noastră, guvernul estonian consideră în mod neîntemeiat că întreprinderile de asigurare nu ar putea să își îndeplinească această obligație de notificare în cazul în care criteriul decisiv pentru impozitare ar fi reședința obișnuită a asiguratului la momentul fiecărei plăți a primei de asigurare, întrucât trebuie să se facă distincție între interpretarea noțiunii de desfășurare a activității în sensul articolului 41 din Directiva privind asigurarea de viață și problema atribuirii competenței de impozitare.

53. Astfel cum a subliniat și Comisia, în speță nu se pune problema dacă o întreprindere de asigurare desfășoară o activitate în alt stat membru, în sensul articolului 41 din Directiva privind asigurarea de viață, ca urmare a faptului că asiguratul și-a mutat reședința în acel stat. Este vorba numai despre consecințele fiscale ale unei mutări a reședinței în conformitate cu prevederile articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață. De altfel, nu există niciun motiv imperativ pentru a se răspunde în mod unitar la cele două întrebări.

e) Alte directive cu privire la piața asigurărilor

54. Părăsind cadrul Directivei privind asigurarea de viață, atât guvernul belgian, cât și Comisia au efectuat o comparație cu dispozițiile directivelor în vigoare din dreptul Uniunii, aplicabile altor asigurări decât asigurările de viață.

55. Astfel, articolul 46 alineatul (2) din Directiva 92/49/CEE prevede un regim fiscal care coincide cu cel prevăzut la articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață. Singura deosebire constă în faptul că în cealaltă directivă nu se ia în considerare „statul membru al angajamentului”, ci „statul membru în care este situat riscul în sensul articolului 2 litera (d) din Directiva 88/357/CEE”.

56. Articolul 2 litera (d) menționat definește în mod diferit locul în care este situat riscul, în funcție de tipul contractului de asigurare. În timp ce a patra liniuță a acestei dispoziții cuprinde o definiție de rezervă care este identică cu definiția „statului membru al angajamentului” din Directiva privind asigurarea de viață, la a treia liniuță se aplică, în cazul contractelor de asigurare de călătorie, criteriul statului membru în care titularul poliței de asigurare a semnat contractul.

57. Nu putem fi de acord cu concluzia la care guvernul belgian ajunge în urma acestei comparații, și anume că astfel încheierea contractului nu prezintă nicio importanță pentru aplicarea articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață. Este adevărat că din definițiile diferite de la a treia și de la a patra liniuță ale articolului 2 litera (d) din Directiva 88/357 se poate deduce că prin „statul membru al angajamentului” legiuitorul nu înțelege locul încheierii contractului. În speță nu se pune însă problema dacă pentru stabilirea regimului fiscal aplicabil în conformitate cu articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață criteriul decisiv este locul încheierii contractului, ci dacă elementul determinant este reședința obișnuită a titularului de poliță *la momentul* încheierii contractului. Întrucât în general reședința obișnuită este identică cu domiciliul asiguratului, este posibil ca statul membru al locului încheierii contractului să difere de statul membru în care asiguratul își are în acest moment reședința obișnuită.

58. Nici Directiva 2009/138, invocată în parte de unii dintre participanții la procedură, care în viitor va include diversele directive privind asigurările, nu oferă alte elemente pentru răspunsul la întrebările preliminare.

59. Articolul 157 din această directivă utilizează „statul membru în care se află riscul sau este acoperit angajamentul” drept criteriu decisiv pentru regimul fiscal aplicabil. Din acest articol se poate deduce cel mult că legiuitorul consideră că trebuie să se facă distincție între noțiunea înrudită „statul membru al angajamentului” de la articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață și statul membru în care este situat riscul.

60. Cu toate acestea, este incontestabil că locul în care este situat riscul este lipsit de relevanță pentru aplicarea articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață. Având în vedere obiectul contractului, acest loc ar trebui să fie stabilit în funcție de reședința persoanei a cărei viață a fost asigurată și care nu trebuie să coincidă în mod necesar cu cea a asiguratului. Totuși, acest loc nu este un criteriu decisiv nici pentru interpretarea statică, nici pentru cea dinamică, astfel încât distincția dintre statul membru al angajamentului și statul membru în care se află riscul, după cum este realizată aceasta la articolul 157 din Directiva 2009/138, este lipsită de relevanță pentru problema de interpretare din speță.

3. Interpretarea teleologică

61. După ce s-a stabilit că, din punct de vedere sistematic, articolul 36 coroborat cu anexa III la Directiva privind asigurarea de viață este favorabil interpretării statice a articolului 50 alineatul (1) din directivă⁸, vom aborda sensul și finalitatea normei în cauză.

62. Această finalitate a fost prevăzută de legiuitor în considerentul (55) al Directivei privind asigurarea de viață. Potrivit acestuia, articolul 50 din Directiva privind asigurarea de viață trebuie să împiedice denaturarea concurenței în domeniul serviciilor de asigurare între statele membre. Denaturarea concurenței poate să apară ca urmare a deosebirilor care există între statele membre în privința impozitării indirecte a contractelor de asigurare. Acest lucru trebuie contracarat prin aplicarea unitară a sistemului de impozitare aplicabil în statele membre „în care sunt încheiate angajamentele”.

63. În primul rând, din această formulare nu se poate trage nicio concluzie definitivă în privința statului membru decisiv, după cum am arătat deja în ceea ce privește interpretarea articolului 50 alineatul (3) din Directiva privind asigurarea de viață⁹. Această apreciere nu este în esență afectată de faptul că versiunea în limba engleză a considerentului (55) cuprinde o altă formulare decât cea de la articolul 30 alineatul (3) din Directiva privind asigurarea de viață¹⁰. Chiar în cazul în care textul considerentului (55) ar fi interpretat în sensul că, pentru aplicarea sistemului de impozitare, criteriul decisiv este statul membru în care s-a încheiat contractul, această concluzie nu ar pleda nici în favoarea interpretării statice, nici în favoarea interpretării dinamice a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, întrucât, după cum am arătat deja¹¹, trebuie să se facă distincție între locul încheierii contractului și locul reședinței obișnuite a asiguratului la momentul încheierii acestuia.

64. Pe de altă parte, în cadrul interpretării teleologice nu trebuie să se interpreteze în primul rând textul unui considerent, ci trebuie să se ia în considerare sensul și finalitatea dispoziției de la articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață care trebuie interpretată în speță, astfel cum rezultă acestea fără echivoc din articolul menționat și din alte surse.

a) Prevenirea denaturării concurenței

65. Potrivit considerentului (55), rezultă cu claritate că articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață urmărește să prevină denaturarea concurenței în domeniul serviciilor de asigurare.

66. În acest sens, persoana impozabilă a arătat că nu mai există o situație de concurență după ce un asigurat a încheiat o asigurare în Țările de Jos și apoi și-a mutat domiciliul în Belgia. Așadar, o interpretare statică ar fi în conformitate cu obiectivul articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață.

8 — A se vedea mai sus, punctul 46 și următoarele.

9 — A se vedea mai sus, punctul 38 și următoarele.

10 — „[...] application of the tax systems [...] provided for by the Member States in which commitments entered into [...]”.

11 — A se vedea mai sus, punctul 57.

67. În opinia noastră, acest lucru poate să fie valabil în cazul concurenței pentru încheierea contractului, însă nu în cazul concurenței pentru schimbarea furnizorului în cadrul unui contract de asigurare în curs. În a doua situație, concurența ar fi denaturată doar în cazul în care unicul criteriu decisiv ar fi reședința obișnuită a asiguratului la momentul încheierii contractului. După mutare, asiguratul și-ar păstra, de exemplu, privilegiul scutirii de impozit dacă la încheierea contractului își avea reședința obișnuită într-un stat membru care nu prevede impozitarea contractelor de asigurări. Dacă însă la locul noii sale reședințe se impozitează asigurările, acest impozit ar trebui să fie plătit la încheierea unui nou contract de asigurare. Acest dezavantaj poate să descurajeze *a priori* asiguratul să își schimbe furnizorul de servicii de asigurări.

68. Totuși, considerentul (55) al Directivei privind asigurarea de viață subliniază că, „sub rezerva unei armonizări ulterioare”, articolul 50 din directiva menționată are ca scop prevenirea denaturării concurenței. O astfel de rezervă pare să cuprindă recunoașterea faptului că atribuirea competenței de impozitare aplicabile nu poate să prevină pe deplin denaturarea concurenței. O interpretare a articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață care nu exclude toate denaturările concurenței ar fi, așadar, acoperită în continuare de finalitatea reglementării.

69. În același sens a răspuns și Comisia în cadrul ședinței la o întrebare scrisă adresată de Curte, arătând că, potrivit informațiilor pe care le deține, în cadrul genezei Directivei privind asigurarea de viață sau al directivelor precedente acesteia nu au fost abordate chestiuni legate de mobilitatea asiguratului și de efectele acesteia asupra regimului fiscal aplicabil. Așadar, nimic nu permite să se conchidă că prin intermediul articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață legiuitorul a dorit să prevină și denaturarea concurenței pe durata unui raport contractual în curs.

70. În plus, având în vedere natura riscului asigurat, în domeniul asigurării de viață nu este posibilă decât o concurență limitată între contractele în curs și încheierea unui nou contract cu un alt furnizor, întrucât atât riscul de supraviețuire dincolo de un anumit moment, cât și riscul de deces cresc o dată cu vârsta persoanei asigurate. Așadar, pentru acest motiv, primele pentru noile contracte de asigurare de viață încheiate ar trebui să fie structural mai mari decât primele pentru contractele deja existente.

71. Finalitatea care constă în a preveni denaturarea concurenței ar pleda astfel mai curând în favoarea unei interpretări dinamice a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, fără a o impune însă în mod categoric.

b) Evitarea dublei impuneri și a neimpozitării

72. Pe de altă parte, într-o cauză care avea ca obiect o dispoziție comparabilă a Directivei 88/357 și articolul 2 litera (d) a patra liniuță din aceeași directivă, evocate deja¹², Curtea a menționat ca obiectiv al reglementării evitarea dublei impuneri și neimpozitarea, pe lângă prevenirea denaturării concurenței. În acest context, Curtea a subliniat importanța elementelor verificabile în mod obiectiv¹³.

73. Mai întâi, în această privință nu considerăm convingătoare opinia Comisiei, care susține că există un risc deosebit de dublă impunere în cazul în care impozitarea depinde de locul de reședință al asiguratului la momentul încheierii contractului. Un astfel de risc există numai dacă diferite state membre interpretează în mod diferit dispoziția. Așadar, prin interpretarea și aplicarea în mod uniform în Uniune a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață se evită atât dubla impunere, cât și neimpozitarea, independent de criteriul considerat decisiv în cadrul acestei interpretări.

12 — A se vedea mai sus, punctele 55 și 56.

13 — Hotărârea din 14 iunie 2001, Kvaerner (C-191/99, Rec., p. I-4447, punctul 51).

74. Trebuie însă constatat că posibilitatea de a dispune de elemente verificabile în mod obiectiv solicitată de Curte oferă mai multe garanții pentru toate părțile în cazul interpretării statice. În acest caz, trebuie să se stabilească numai o singură dată – la începerea contractului – reședința obișnuită a asiguratului. Astfel se pot reduce la maximum situațiile în care diferite state membre au opinii diferite cu privire la locul în care un anumit asigurat își are reședința obișnuită în anul respectiv, situație care ar avea drept consecință dubla impunere sau neimpozitarea.

75. Așadar, obiectivul de evitare a dublei impunerii și a neimpozitării asociat cu articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață pledează în favoarea interpretării statice.

c) Luarea în considerare a libertăților fundamentale

76. O interpretare teleologică trebuie, pe de altă parte, să ia în considerare libertățile fundamentale în lumina cărora trebuie interpretat dreptul derivat¹⁴. Chiar și denumirea titlului IV din Directiva privind asigurarea de viață, din care face parte dispoziția prevăzută la articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, care trebuie interpretată în speță, face trimitere în mod special la obiectivul de garantare a dreptului de stabilire și a liberei prestări a serviciilor.

77. Luarea în considerare a libertăților fundamentale nu presupune verificarea în speță a unei încălcări concrete a unei libertăți fundamentale. Dimpotrivă, trebuie să se analizeze care dintre variantele de interpretare asigură cel mai bine libertățile fundamentale pentru toate cazurile prevăzute la articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață.

78. În timp ce libertatea de stabilire a întreprinderii de asigurare nu intră în domeniul de aplicare al articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, este necesară în continuare o examinare mai atentă a importanței liberei prestări a serviciilor și a dreptului la libera circulație al asiguratului pentru interpretarea acestei dispoziții.

i) Libera prestare a serviciilor

79. Se pune mai întâi problema influenței pe care libera prestare a serviciilor garantată prin tratat o poate avea asupra interpretării articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață.

80. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, constituie restricții privind libera prestare a serviciilor măsurile naționale care interzic, îngreunează sau fac mai puțin atractivă exercitarea acestei libertăți¹⁵. Întrucât în speță nu este vorba despre aprecierea unei măsuri naționale, ci despre luarea în considerare a liberei prestări a serviciilor în cadrul interpretării dreptului derivat, trebuie să se examineze în continuare care dintre variantele de interpretare limitează cel mai puțin libertatea de a presta servicii în acest sens.

81. În această privință, persoana impozabilă a susținut că o interpretare dinamică constituie un obstacol în calea liberei prestări a serviciilor, întrucât în cazul schimbării domiciliului asiguratului, întreprinderile de asigurare belgiene ar suporta sarcina fiscală fără să poată primi înapoi în cadrul contractului impozitul de la asigurat. Așadar, nu mai este posibilă repercutarea impozitului asupra asiguratului.

14 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 1981, Broekmeulen (246/80, Rec., p. 2311, punctul 20), Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Lindqvist (C-101/01, Rec., p. I-12971, punctul 87), și Hotărârea din 26 iunie 2007, Ordre des barreaux francophones und germanophone și alții (C-305/05, Rep., p. I-5305, punctul 28), precum și Concluziile prezentate de avocatul general Alber la 9 iulie 2002 în cauza Geha Naftiliaki și alții (C-435/00, Rec., p. I-10615, punctul 40).

15 — A se vedea printre altele Hotărârea din 13 octombrie 2011, Waypoint Aviation (C-9/11, Rep., p. I-9697, punctul 22 și jurisprudența citată).

82. Totuși, se poate argumenta că repercutoarea impozitelor în cazul schimbării locului de reședință nu este decât o problemă de redactare a contractului. Persoana impozabilă nu pare să fi plecat de la premisa unei interpretări dinamice la redactarea contractelor și, prin urmare, aceasta nu a convenit nicio adaptare a remunerării în cazul schimbării domiciliului asiguratului. În cazul unei interpretări dinamice, persoana impozabilă s-ar confrunta cu o problemă care nu rezultă din această variantă de interpretare, ci numai din propria apreciere incorectă a situației juridice în vigoare. În orice caz, trebuie să se recunoască faptul că această problemă nu poate să rezulte efectiv decât în cazul unei interpretări dinamice.

83. Totuși, în alte privințe interpretarea dinamică are în mod vădit repercusiuni negative mai importante asupra liberei prestări a serviciilor decât interpretarea statică.

84. Astfel, guvernul estonian a subliniat în mod întemeiat dificultățile apărute pentru întreprinderile de asigurări ca urmare a interpretării dinamice a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, chiar și în cazul unei repercutoări a impozitelor asupra persoanei asigurate. În acest caz, în vederea îndeplinirii obligațiilor fiscale care le revin, întreprinderile de asigurare trebuie să supravegheze permanent locul reședinței obișnuite a asiguraților în orice moment și, mai ales, legislația fiscală aplicabilă în momentul respectiv în acel loc. Întreprinderile ar fi astfel obligate să respecte un număr mare de legislații fiscale diferite ale statelor membre, numai pentru motivul că, independent de voința lor, partenerii lor contractuali își mută domiciliul în alt stat membru.

85. Dimpotrivă, în cazul interpretării statice trebuie să se ia în considerare legislația fiscală a altui stat membru numai în cazul în care o întreprindere de asigurare decide în mod conștient să încheie un contract de asigurare de viață cu o persoană care își are reședința obișnuită în alt stat membru, fiind clar că această legislație fiscală va fi singura aplicabilă pe întreaga durată a contractului.

86. Astfel, interpretarea dinamică determină o limitare mai puternică a prestării serviciilor transfrontaliere ale unei întreprinderi de asigurare, întrucât în cazul schimbării domiciliului asiguratului această interpretare supune contractul unui alt regim fiscal.

87. Un astfel de efect juridic ar putea fi de natură să descurajeze întreprinderile de asigurare să își mențină în continuare serviciile de asigurare după o mutare transfrontalieră a domiciliului asiguratului. În anumite împrejurări, pentru evitarea cheltuielilor la care ar conduce respectarea legislației fiscale a unui alt stat membru în cazul interpretării dinamice a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, întreprinderile ar putea, eventual, să încheie contracte numai cu condiția ca persoana asigurată să fie domiciliată într-un anumit loc. Independent de problema dacă un astfel de comportament al unei întreprinderi de asigurare ar fi compatibil cu dreptul Uniunii, în cazul interpretării statice nu există, în orice caz, temeri legate de o astfel de conduită.

88. În concluzie, garantarea liberei prestări a serviciilor pledează mai degrabă în favoarea unei interpretări statice.

ii) Libera circulație a asiguratului

89. Unele dintre părți consideră că o interpretare dinamică a articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață ar determina o restrângere directă a diferitelor libertăți de circulație prevăzute de tratat în favoarea asiguratului, însă nu împărtășim această opinie.

90. Este adevărat că, în funcție de dispozițiile contractului, o interpretare dinamică ar putea avea drept consecință pentru asigurat o majorare a primei ca urmare a impozitării mai ridicate a primei de asigurare în noul stat membru de reședință. Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței constante a Curții, tratatul nu garantează unui cetățean al Uniunii că transferul activităților sale în alt stat membru decât cel în care era domiciliat până atunci va fi lipsit de efecte din punct de vedere

fiscal¹⁶.

91. Cu toate acestea, în cazul unei interpretări dinamice este posibil să se aducă indirect atingere liberei circulații a asiguratului, în cazul în care întreprinderea de asigurare a acestuia – după cum s-a arătat anterior¹⁷ – ar refuza continuarea relațiilor contractuale după o schimbare transfrontalieră a domiciliului acestuia. Întrucât în cazul unei interpretări statice nu ar exista temeri legate de astfel de consecințe negative, garantarea liberei circulații a asiguratului pledează de asemenea în favoarea acestei variante de interpretare.

d) Repartizarea echilibrată a competențelor de impozitare

92. Contrar susținerilor guvernului austriac, în final, asigurarea unei repartizări adecvate a competențelor de impozitare între statele membre nu reprezintă un scop de care ar trebui să se țină seama în cadrul interpretării articolului 50 din Directiva privind asigurarea de viață. Problema dacă o anumită repartizare a competențelor de impozitare ale statelor membre ar trebui să fie considerată adecvată în funcție de interpretarea statică sau mai degrabă în funcție de interpretarea dinamică, ar putea fi apreciată numai în raport cu finalitatea colectării unui impozit pe primele de asigurare. Această finalitate ar putea să sugereze căru stat membru îi revine impozitul, în special în cazul în care ar exista posibilitatea de a se stabili care dintre cele două părți la un contract de asigurare de viață trebuie să suporte sarcina fiscală.

93. Finalitatea colectării unui impozit asupra primelor de asigurare nu prezintă însă nicio relevanță pentru repartizarea competențelor de impozitare între statele membre în conformitate cu articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață. Așadar, din perspectiva dreptului Uniunii, aspectul privind persoana care suportă sarcina fiscală pentru asigurare este, în principiu, lipsit de relevanță. Pe de o parte, acest lucru reiese din împrejurarea că Directiva privind asigurarea de viață se întemeiază pe articolul 47 alineatul (2) CE și pe articolul 55 CE care sunt dedicate numai garantării libertății de stabilire și a liberei prestări a serviciilor. Pe de altă parte, din considerentul (55) al Directivei privind asigurarea de viață reiese că norma prevăzută la articolul 50 alineatul (1) din directivă se limitează la prevenirea denaturării concurenței.

94. Astfel, dreptul Uniunii reglementează posibilitatea statelor membre de a aplica impozitarea națională a asigurărilor numai din punctul de vedere al denaturării concurenței care poate perturba funcționarea pieței interne. Cu alte cuvinte, dreptul Uniunii nu urmărește colectarea unui impozit pe primele de asigurare și nici nu urmărește ca o anumită parte la contract să suporte sarcina fiscală. Existența unui impozit național aplicat primelor de asigurare este luată în considerare ca simplu fapt. Pentru colectarea acestora – așadar și pentru finalitatea lor – competente sunt numai statele membre, astfel cum se prevede în mod clar și la articolul 135 alineatul (1) litera (a) și la articolul 401 din Directiva TVA¹⁸.

16 — A se vedea printre altele Hotărârea din 29 aprilie 2004, Weigel (C-387/04, Rec., p. I-4981, punctul 55), Hotărârea din 12 iulie 2005, Schempp (C-403/03, Rec., p. I-6421, punctul 45), și Hotărârea din 26 aprilie 2007, Alevizos (C-392/05, Rep., p. I-3505, punctul 76).

17 — A se vedea mai sus, punctul 87.

18 — Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7).

e) Concluzia interpretării teleologice

95. Examinarea sensului și a finalității articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață conduce astfel la concluzia că atât scopul evitării dublei impuneri și a neimpozitării, cât și garantarea liberei prestări a serviciilor și a liberei circulații a asiguratului pledează în favoarea interpretării statice. În cazul asigurărilor de viață, trece pe un plan secundar împrejurarea că o interpretare dinamică ar putea să fie, de la caz la caz, mai în măsură să prevină denaturarea concurenței comparativ cu interpretarea statică.

V – Concluzie

96. Așadar, întrucât atât contextul, cât și sensul și finalitatea articolului 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață, luându-se în considerare și respectarea libertăților fundamentale, pledează în favoarea interpretării statice, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel după cum urmează:

Articolul 50 alineatul (1) din Directiva privind asigurarea de viață trebuie interpretat în sensul că în cazul persoanelor fizice „statul membru al angajamentului” se stabilește la momentul încheierii contractului de asigurare de viață. Așadar, acest articol se opune unei reglementări naționale potrivit căreia contractele de asigurare de viață sunt supuse unui impozit anual dacă în anul respectiv asiguratul își are reședința obișnuită în statul membru, fără a lua în considerare locul în care se află reședința asiguratului la momentul încheierii contractului.